

Van regels naar relaties
<https://www.radicalevernieuwing.nl>

Overzicht afgeronde en lopende onderzoeken naar Radicale vernieuwing

Onderzoekers die onderzoek doen en deden in de beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg, zochten elkaar in februari voor een tweede keer op. Tijdens de inspirerende bijeenkomst van dit netwerk, dit keer mede georganiseerd door onderzoekscoördinator Radicale vernieuwing bij Topaz Annemarie den Brabander, werd de voortgang en impact van de onderzoeken besproken. In dit artikel een inkijkje in de meeste onderzoeken die nu lopen, in onderzoeksresultaten die al beschikbaar zijn en hoe organisaties daar mee aan de slag kunnen.

Er zijn al een heel aantal onderzoeken gedaan of gaande in de beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg of hieraan gerelateerd. Door de verschillende onderzoekers wordt onderzoek gedaan naar heel diverse aspecten die van belang zijn bij het vernieuwen van de verpleeghuiszorg. Zoals het effect van de vernieuwing op bewoners, naasten en medewerkers, werkzame principes van de vernieuwing in de organisatie, de rol van bestuurders.

Blogserie

De onderzoekers vinden het leuk om hierover te communiceren, om zo ook anderen te kunnen inspireren of helpen bij het vernieuwen met de opgedane inzichten, ervaringen, aanpak en resultaten. Op verschillende manieren is dit al eerder in gang gezet, zoals tijdens onze landelijke inspiratiebijeenkomst in november 2018 waar zij verschillende deelsessies organiseerden rondom hun onderzoeken, via berichtgeving [op de themapagina op onze website](#), in onze [maandelijkse nieuwsbrief](#) en in het tijdschrift *Zorg & Zeggenschap* waar we elk kwartaal over Radicale vernieuwing [publiceren](#). Tijdens de laatste netwerkbijeenkomst in februari besloten zij om de komende tijd in een serie blogs stuk voor stuk aspecten uit hun onderzoek uit te gaan lichten. Dus hou onze media in de gaten.

De onderzoekers staan bovendien open voor uitnodigingen om hun onderzoek nader toe te lichten of vanuit hun kennis en ervaring mee te denken. Zie ook de informatie helemaal onderaan dit artikel onder 'Meer weten'.

De onderzoeken

Hoe inspireert de lens 'Zie Mij' tot ander(s) denken en doen? (Surplus)

'Zie Mij' is een lens die de basis vormt van de vernieuwing bij zorgorganisatie Surplus. Een lens die de medewerkers uitnodigt om naar hun werk te kijken met een 'Zie Mij' houding. Om echt in de

ogen van de ander te kijken. Zodat je weet wat de andere persoon nodig heeft. Een leidmotief dat bijdraagt aan het vormgeven van de intentie van zorgverleners.

De betekenis van de lens 'Zie Mij' is onderzocht in de periode augustus - december 2018. De feedback werd verzameld bij het pilotproject van Regels naar Relaties bij een locatie van Surplus. En werd gegeven door collega's die betrokken waren bij het maken van de lens en/of die nu te maken hebben met 'Zie Mij'. Onderstaande documenten geven zicht op tastbare resultaten van het toepassen van deze lens en aanbevelingen.

- [Bekijk uitkomsten](#) in het inspiratierapport (8 A4)
- [Bekijk hier](#) het gehele onderzoek (in het engels)
- [Voorbeelden](#) van hoe 'Zie Mij' inspireert (4 A4)
- [Suggesties](#) ter ondersteuning verbreden implementatie 'Zie Mij' (4 A4)

Leiderschap in verandering betekent verandering in de leidinggevende

Begin 2019 verscheen dit kwalitatief onderzoek naar de verandering in de bestuurder zelf, in de ouderenzorg, tijdens de omslag naar zorg waar kwaliteit van leven voorop staat. Het onderzoek verschaft inzicht in de rol van de bestuurder in de ouderenzorg als veranderaar in de omslag van sturen op protocollen én een afrekencultuur naar een mensgerichte benadering waar kwaliteit van leven en de relatie het uitgangspunt is. 'Leiderschap in verandering' betekent 'leidinggeven aan verandering' maar ook 'verandering in de leidinggevende'. Het onderzoek is mede verricht onder bestuurders van zorgorganisaties die deelnemen aan Radicale vernieuwing.

- [Lees hier](#) de conclusies en aanbevelingen en onderzoeksopzet (1,5 A4)

Verschillende aspecten van relaties medewerkers, bewoners, naasten en vrijwilligers in relatie tot hun wensen en behoeften (Topaz)

Bij Topaz zijn al drie onderzoeken afgerond in het kader van Radicale vernieuwing, vier onderzoeken worden uitgevoerd. Topaz zet rondom de onderzoeken specifiek in op het zorgen dat resultaten steeds kunnen worden gebruikt om de beweging in de organisatie en daarbuiten te versterken. Voor een overzicht van de onderzoeken, overkoepelende onderzoeksstrategie, en manieren waarop resultaten worden gebruikt, verspreid en toegepast (zoals door middel van terugkoppelingen, creatieve verspreidingsvormen van de opgedane expertise, interne leer- en verbetermethod;en):

- [download dit overzichtsdocument](#) (1,5 A4);

- of [zie dit bericht](#) voor meer over de onderzoeken;
- [bekijk deze infographic](#) over vervolgstappen;
- [lees de blog](#) van de onderzoekscoördinator bij Topaz over haar veranderende rol als onderzoeker.

Wat vinden bewoners van verpleeghuizen van waarde en hoe kan de zorg daar rekening mee houden?

De onderzoeksvraag van dit in 2018 verschenen proefschrift (promotie aan de Universiteit voor Humanistiek) luidt: Wat maakt het leven de moeite waard voor ouderen die permanent van intensieve zorg afhankelijk zijn? Na 15 jaar onderzoek rondom de vraag waarom er nu eigenlijk Radicale vernieuwing van de verpleeghuiszorg nodig is, probeert het onderzoek inzicht te verwerven in wat deze ouderen het leven de moeite waard maakt en hoe en in hoeverre zij in staat blijken – tegen alle verwachting in – hun leven te leven en als waardevol te ervaren.

“Ten aanzien van beleid en politiek pleiten we [op basis van de onderzoeksresultaten, red.] onder andere voor meer keuzevrijheid tussen thuis wonen en in een zorgomgeving, om daarmee meer recht doen aan de eigen regie en autonomie en aan de individuele behoeften en verlangens van mensen, voor een herijking van de begrippen autonomie en eigen regie en voor oog voor de waarde van een zorggemeenschap, die mensen juist een eigen leven (terug) kan geven.” Zo is te lezen in de samenvatting.

- [Download hier](#) de samenvatting (5 A4);
- Of [lees een beknopt interview](#) met de onderzoeker die als geestelijk verzorger in een verpleeghuis werkt;
- [Lees hier](#) de aanbevelingen uit het onderzoek.

Anders met regels omgaan

Onderzoekers van de Erasmus School of Health Policy & Management deden onderzoek bij onder meer verschillende zorgorganisaties die deelnemen aan Radicale vernieuwing. Naar projecten die overbodige regels trachtten terug te dringen. De onderzoekers komen in het onderzoek ‘Van regelreflex naar spiegelreflex’ tot de conclusie dat het terugdringen van regels vaak weer leidt tot nieuwe regels. Zij pleiten voor een andere manier van omgaan met regels. Uiteindelijk gaat het er volgens de onderzoekers om dat interne en externe partijen weer met elkaar in gesprek gaan en er wederzijds leren en vertrouwen kan ontstaan.

- [Download hier](#) het hele onderzoek

- [Lees hier](#) een samenvatting

De ervaring van zin en zorgpraktijken en de rol van de geestelijk verzorger (Crabbehof)

“Na de theorie - master Zorg Ethiek en Beleid (2012?2014) - volgde het empirisch onderzoek (2015?2017) en nu het schrijven van het manuscript (2018?2019).” Aldus de onderzoeker die ook geestelijk verzorger is bij Zorggroep Crabbehoff. “Vanaf het begin heeft het onderzoek het nodige opgeleverd, doordat ik het in mijn eigen organisatie heb gedaan. Wisselwerking tussen werk en studie, en het van tijd tot tijd delen van mijn bevindingen, maar ook versterking van de bewustwording bij collega's. In mijn onderzoek heb ik eerst gekeken vanuit het perspectief van zorgvragers (impact van een opname) respectievelijk van zorgverleners (zorg?motivatie), daarna vanuit de relationeel gestuurde zorgpraktijk (wederzijdse afhankelijkheid). Ik ben uitgekomen op 5 bepalende thema's per groep en op 7 relationele en existentiële thema's. Het actieonderzoek heeft ook geleid tot tastbare zaken.”

- [Download dit overzichtsdokument](#) voor meer info (1 A4)

Wonen, autonomie en mantelzorg bij De Leyhoeve en De Wever

Je leven kunnen blijven leven zoals je dat zelf wilt, ook als je wegens dementie niet meer thuis kunt wonen. Dat is iets wat voor iedereen mogelijk zou moeten zijn. Zowel tijdens de verzorgingsmomenten als daarbuiten, maar ook door de inrichting van de ruimtes en het betrekken van familieleden in de zorg voor hun naasten. In het promotieonderzoek vanuit Tranzo (Tilburg University), wordt onderzocht hoe de manier van wonen en zorg voor mensen met dementie bijdragen aan het behouden van autonomie en het stimuleren van mantelzorg.

In het onderzoek worden twee verschillende zorgconcepten bekeken om te bepalen welke elementen een rol spelen bij autonomie en mantelzorg. Uit de eerste resultaten blijkt dat autonomie van bewoners voornamelijk wordt gewaarborgd door de manier van zorgverlening. Daarbij zijn een aantal elementen van belang: gedrag van zorgverleners, kennis van zorgverleners over de bewoner, sociale inclusie ofwel het betrekken van de cliënt, beslissende en uitvoerende autonomie. Daarnaast blijkt bij het stimuleren van mantelzorg de communicatie tussen medewerkers en naasten van groot belang. Voor meer informatie:

- [download dit overzichtsdokument](#)

Radicale vernieuwing Waarde-vol Onderwijs®

Radical Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs gaat over onderwijsvernieuwing die: zorg en hulp duurzaam aan laat sluiten bij de waarde(n) van cliënten en hun naasten; maakt dat zorg- en onderwijsprofessionals hun werk met plezier kunnen doen en studenten kunnen leren op manieren die bij hen passen. Dit leer-werktraject in Leiden en omgeving is een initiatief van drie zorgorganisaties uit de beweging Radicale vernieuwing (ActiVite, dsv|verzorgd leven en Topaz) in samenwerking met mboRijnland, LOI hogeschool en LOC Zeggenschap in zorg - op initiatief van Zorg4Effect.

Wat gaan cliënten en hun naasten merken van deze andere manier van opleiden? Ervaren zij dat ze straks te maken hebben met een 'ander type professional', die beter afstemt op de behoeften van cliënten? Dragen de nieuwe collega's meer bij aan de kwaliteit van zorg? Levert dit project meer *leefplezier* op voor cliënten en meer *leerplezier* voor studenten? Waarde-vol onderwijs is in contact met promovendi om de effecten van waardevol onderwijs te onderzoeken.

- [Lees er meer over](#) in dit bericht

Management control-systemen die zorgprofessionals motiveren?

De onderzoeksopzet van dit onderzoek leest: "Voortgekomen uit het New Public Management van de jaren '90 is er in de zorg een context ontstaan waarin regeldruk, efficiëntie met bijbehorende standaardisatie de boventoon voeren. Werken in deze context betekent in de ogen van de zorgaanbieder te vaak het loslaten van de eigen visie en werkwijze, en daarmee het verspelen van hun impact. Zorgprofessionals raken hierdoor gedemotiveerd en verlaten zelfs om deze reden hun professie. Als je ervan uitgaat dat die context niet zomaar veranderd kan worden, hoe kun je dan binnen de zorgorganisatie er voor zorgen dat zorgprofessionals gemotiveerd hun werk kunnen blijven doen.

Stichting Physis (gehandicaptenzorg, geen deelnemer Radicale vernieuwing) heeft deze situatie aan de onderzoekers van de Hanzehogeschool Groningen voorgelegd en samen zijn zij tot de volgende onderzoeksvraag gekomen voor dit onderzoek dat voor de gehele zorgsector interessant kan zijn: Gegeven de geïnstitutionaliseerde context in zorg, welke ontwerpvariabelen van control-systemen dragen bij aan de motivatie van zorgprofessionals?

- [Meer informatie](#) over dit onderzoek en de onderzoekers

Meer weten

- 10 oktober treffen de onderzoekers elkaar weer. Ook interesse of wil je graag in contact komen met een van de onderzoekers? Neem contact op met radicalevernieuwing@loc.nl of 030 – 207 40 67.
- [Bekijk ook](#) onze themapagina over onderzoek.
- [Abonneer je](#) op onze gratis maandelijkse nieuwsbrief en blijf op de hoogte.
- Of volg ons in de sociale media: #radicalevernieuwing